

ACC. N:R M. 10973: 1-13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *John Persson*

Härad: *Färestad*

Adress: *Glimminge lfd, Tommarp*

Socken: *Bolsnäs*

Berättat av: *min fader o. mig*

Uppteckningsår: *1949*

Född år *1847 och 1880 i Kvarnby, Ö. Adelsö*

Platsen för vigsel och dop.

s. 1-13.

LUF 68.

1)
I min Faders ungdom, på 1850-talet skedde
eller försiggick vigsel i Kyrkan här nere, *LMF 68.*
endast av de så kallade rika och förmögna,
det ansågs och så som någonsint enastående
fint och högtidligt, och av ~~medel~~ folk
och de sämst lottrade som något rent av
ouppräsligt, som alldrig ~~en~~ kunde tänkas
bli en verklighet för dem i den tiden.
Den så kallade medelklassen fick ju då
hålla tillgodo med vigseln i Prästgården
för att ej vara likställda med överklassen,
men det värderades mycket högt av under-
klassen och Tiggarna, som det på den
tiden var ganska godt om.
Den s. k. underklassen vigdes alltid hemma
dels beroende på att dom ej hade några
kläder som fölls att visas för allmänheten
dels för att dom ej hade någon skjuts -

2)
själva och det var väl omöjligt att för dem
som var fattigast att leja skjuts, och kanske
många av dem rent av var så hatade i
Trakten, så ingen ville kört för dem.
Vigseln för denna klass skedde mes hos
Brudens föräldrar utom då det befunns
vara så att brudgummens hem var mera
passande, om der Till exemp. såg något
bättre ut, så att ej Presten ryggade till-
baka på grund av oreulighet eller Traser
och kanske någon gång även för interiören
Var det en Prest som älskade starkvaror
så kunde det hända att han blef bjuden
på en kaffejök eller ett glas räm, och
var han glad vid det hände det att att
han tog många och kanske hade
besvär för att hitta vägen Tillbaka.
hvilket har hänt mer än en gång.

Frågor

- 1) Vigsell skeddde både i Kyrkan, Prästgården och Hemma.
- 2) Kyrkan ansågs som finaste Platsen.
- 3) Hemman vigdes under klansen de fattigaste.
- 4) I hufudsak i Brudens hem.
- 5) Dels för fattigdoms skull och dels för Blyghet.
- 6) Ja, efter råd och lägenhet.
- 7) Järte alltid deltog Presten i Blötloppsfesterna.
- 8) I hufudsak släktingar och mycket goda Vänner.
Brölloppet ägde mest rum för de s.k. kättern i samhället vid någon av de största högtiderna i Hufudsak mest vid Jultiden.
De fattigaste fick nog fåga det när som det best passade, eller i många fall, då det var Träleksskäl, och Träng behöfdes, ty det var väl i hufudsak den del av folket som mest av alla överträdde bibelns ord och kom för fort Tillsammans, och då var det ej gott att komma inför en sträng Prest.

4)
Medelklassen sigdes överhufvudtaget mest
i Prentgården, dels beroende på, att då
kunde det ju gå för sig med mindre ståt
i prakt, och dels blev dom ju ej så be-
gapade som i kyrkan, och om det brast
något i det ena eller det andra, så
blev det väl knappt så mycket be-
raktat som om det varit i kyrkan, och en del
var nog också mycket blyga, så det
var kanske och en orsak för många,
fast det fanns och de av den klassen som
hade lite styffare humör, ej var så blyga
av sig, som blev vigda i kyrkan, och kanske
kände sig lika rika och stora som klas. 1.
men villo ej visa i det alldagliga att dom
verkligen hade råd att vara sned om de ville,
samt en lidrande orsak, att de ej kunde föra
sig som de borde bland överklassen.

Torpare, arbetare och Tjänstefolk, vigdes mest
i Prästgården, men var det någon som hade
så ställt hemana, så det gick ann att låta
Presten komma inom dörren så blef det
vigsel hemana. Det var då en liten ljudning
för de närmaste och bästa vännerna, kanske
också någon god arbetskamrat, eller god Nabo.
Om Brudens hem lämpade sig och hade råd
så blef det helst i hennes hem det skedde.
Det hände rätt ofta att Husbönder gjorde
bröllop för Tjänstefolk, men då skulle det
vara någon trojänare eller någon särskilt
mycket omtyckt som fick denna ynnest,
och då blev det ett hejdumdrande kalas
med vigsel i Kyrka eller Prästgård, och
då fick dom ljuda som dom själva ville
hava sina vänner, även Presten å Klo-
cken voro då anad, och Spelmann från byn.

6)

ACC. N:R M. 10973:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Detta förskott härmere under hela min fars
levnad han dog 1914 men satte av med tiden
och nu förskottar det väl knappt på ett fall
av 100.

Det har ju förändrats mycket nu även på
det området, Hemmarvigsel sker ju nu
endast i undantagsfall, och medelklassen
och Arbetare vill ju nu vara med
i åtagande samma rättigheter som
de bättre bemedlade, och det har dom
ju i allmänhet bättre ställt än för
i världen, så dom är frimodigare och
kräver ej den Blyghet och underdanighet
nu, som förr, samt hedersamt klädda.
Denna förändring har, efter hvad jag
förstått iakttaga, skett mer & mer på
de senaste 20 åren, sedan allmänbildning
och folkrätt mera genomgripande trängt igenom.

Extra Till Vigsel.

ACC. N:R M.10973:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Ett gammalt minne av vigsel!
År 1909. kom en s. k. Landsvägsriddare, Frans
Ljungvig och smutsig, med långt svart skägg, hit
ner, dragande en kätke med riskvastar på
Till salu, han blev här bekant och kom i lag
med en något oftersigkommen pige som hette Anna
i vanliga fall kallad Platan, det blev så bra så
att de skulle gifta sig, och bestämde sig för att
gå Till Presten en lördagseftermiddag och bli
vigda, vilket de och gjorde, och Presten
måste kalla in sin pige och en Till som vittne.
Han hette Lindstedt, hade jöngaträskor på och
lappade smutsiga kläder, och hon Trätopplor
och kanske något bättre kläder, men likväl har
väl någon varit gladre än de över att bli vigda.
Sedan slog de sig ner i en ris å jordbydda
vid Löderups strandbad, där de bodde i år å dag
Till församlingen måste Ta hand om dem.

- 9) De s. k. societén vigdes ju mest i kyrkan med stor pomp å ståt, före Mässan, sen stannade de i kyrkan till mässanvarslut, Fog Prästen var ju alltid lyjden med hem till bröllopsgården på de s. k. finas bröllop, och då skulle han vara först inne der och väligna Brudparet då de återvände hem från kyrkan, vid sådana bröllop ~~var~~ stäktens lyjden till 3 generationer tillbaka, såvida dom anögs vara värdiga, och alla goda vänner som kunde tänkas varu värdiga äro acceptabla och der det kunde tänkas att det kunde lyjdas tillbaka vid liknande tillfällen, om det ej sårade värdighetens att gengälla med uppvalstning då, det gick på inga vilkor vara så, att det medsatte, att man tog dit, i andras ögon.

Dop. I.

ACC. N:R M.10973:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tiden mellan 1850-1900.

I regel skedde dopet mest i Hyskrön.

De som ej hade hästar själv lät för det mesta döpa sina Barn hemman. ³ Därför att Presten då hade hästar och kusk, och kände omkring för mycket billig skjutspenning, och kanske för intet, der det lyäds ordentligt, det var tiden innan ^{är} 1900, senare förkom det ej ofta på detta sätt.

Hos de välsittande var det ofta stora Barn-dopskalas, i synnerhet om det var rika Faddrar som då lade stora gåvor till det döpta Barnet, och var det en förstfödd, var det väldiga kalas om det var föräldrar som hade råd å lägenhet till det. Presten deltog nästan alltid i kalaset om han hade tid. Faddrarna var ju självskrifna gäster alltid, och förresten var det ju lika hjärna goda vänner som närmaste släkt eller den släkt som räknades jämbördig.

Lu F 68.

Dop. II.

ACC. N:R M. 10973:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I Kyrkan döptes först o' främst deras barn
som hällde sig för religiösa, de som alltid
besökte Guds tjänsterna, men även en del andra
som inte direkt ville bli medlemmar som af-
fällingar från kyrkan, lät sina barn bli döpta
i kyrkan, in det Presten var ju många rädda
för på den tiden, så de rättade sig mycket
efter Prestens vilja, för att ej bli angräpnade i
en mässa i kyrkan någon söndag, då den
öfriga församlingen var närvarande.

Jag tror nog kunna intyga att de som åtnjöt
Prestens gunst och det var väl de rikaste fam-
-lierna, alltid fick sina barn döpta i
kyrkan inför den allmänna församlingen
under det att andra fick hålla till i Sakristian,
på den grund att de hade lägre samhälls-
ställning och kanske ej hade råd och
lägenhet att skänka Presten något extra -

- som många på den tiden brukade, utom
det som han skulle hava som ingick i
hans lön. De förmögna leondonorerna
shickade honom på den tiden extra för-
- plägnad vid Påsk, Pingst, och Julen
samliga en halv gödad Kalv andra ett
halvt lamm och några en Oxboz eller
skinke, eller ett skälgrund hemmagjäs-
- nat smör och så vidare, att efter råd,
och genom detta gjordes skillnad på
palket, även på hans sida.
Det var ej så ofta i Hykan vintertid
Jag tror att eldning i Hyrkorna började
härnere först på 1870 å 80 Talet, och
ej ens alla då. Lite ljudning i hemmet
var det alltid, och även Pesteren var
ljuden, samt Omtyckta släktingar
och någon rikligt god värv.

Dop 4.

ACC. N:R M. 10973:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I Prestgården döptes i regel de mindre
bemedlades barn, i Hufudsak på Expeditionen
I enstaka fall ljud Presten på Kappo eller
ett glas arin om det var mycket kallt.
I vanligaste fall en liten Kappelijudning i
hemmet efteråt. Faddrarna och någon god vän.
Ja det har också hänt att det förrättats dop
i skolan för de fattiga som haft långt att
färdas, som för dem som bott nära i
skolbyn, Jag minns i min ungdom att
i Östra Nöbbelöv förrättades dop hos en
Snickare Palm, både efter och före
Gudstjänsten i Kyrkan om Söndagarna
men det är slut nu för Cirka en 10 å
15 år sedan, det var förstås bara de
s. k. mindre bemedlade som höllde till der
de enera Borgerliga höll o allid Till
i Kyrkan.

Dop. 5.

ACC. N:R M. 10973:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Obesutttet och fattigt folk villt helst ha
sina barn döpta hemma i all Tysthet
och det förekom ej någon bjudning hos
dem, de ville helst leva obemärkta.
Ja Kyrkdopen äro nu nästan helt dominer-
ande, det är blott i undantagsfall som
det sker annorlunda, Och genom att
de flesta Barn Numera födas på B. B.
blir ju största delen av dem döpta
derute, och ej som förr! alla ~~här~~ hemma
i församlingen. Den förändringen började
ju så smått för Cirka en 10 år sen här,
Kyrktagning skedd i undantagsfall hemma,
om det var mycket sträng köld, och om modern
var mycket svag efter barnsängens, Ofta före-
kom det i samband med dopet, jag tror ej
det är mer än en 6 år sen jag sist hörde det
var en Kyrktagning härnere. Nu är det slut.